

GENOOTSCHAP NEDERLAND - ARUBA

NIEUWSBRIEF

Felis Pasku i un próspero 2019!

Geachte deelnemer van het Genootschap Nederland-Aruba, geachte lezer!

Evenals in alle vorige jaren hebben wij uw bijdragen aan het Genootschap in 2018 zeer op prijs gesteld.

Uw altijd grote deelname aan onze bijeenkomsten is hartverwarmend en doet volledig recht aan de missie van het Genootschap Nederland-Aruba. Ook in financiële zin is uw ondersteuning essentieel voor ons voortbestaan.

De Nieuwsbrief die thans voor u ligt, de laatste van dit jaar, is voor een belangrijk deel gewijd aan de bijeenkomst die de Raad van State in de aanloop naar de viering van Koninkrijksdag (15 december) heeft gehouden.

Het bestuur van het Genootschap Nederland-Aruba wenst u prettige kerstdagen, een genoeglijke jaarwisseling en een voorspoedig 2019! Felis Pasku i un próspero 2019!

Nico van Grieken,
Voorzitter

= = = = = = = = =

‘Een bont gezelschap, maar dat hoort bij Koninkrijksdag’

De Raad van State hield op 14 december, in de aanloop naar de viering van Koninkrijksdag (15 december) een bijeenkomst over de samenwerking in het Koninkrijk op het gebied van cultuur, erfgoed en onderwijs. Op sommige eilanden wordt Koninkrijksdag ook wel Statuutsdag genoemd.

In zijn verwelkoming sprak de net aangetreden vicepresident Thom de Graaf over een ‘bont gezelschap’. “Maar verscheidenheid hoort nou juist bij Koninkrijksdag. Er zijn mensen uit de wereld van politiek en bestuur, onderwijs en wetenschap en cultuur en erfgoed. Mensen die aan het eind zijn van hun loopbaan, mensen die er middenin zitten en, waar ik bijzonder blij mee ben, studenten die aan de start staan van hun werkzame leven.”

Bewuste viering

De Graaf noemde het goed om aandacht te schenken aan de viering van Koninkrijksdag. “En als ik het woord ‘viering’ gebruik, dan doe ik dat heel bewust. Het Caribisch deel van het Koninkrijk draag ik heel lang in het hart. Mijn periode als minister voor Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties was daarvan het meest zichtbaar, maar ook daarvoor en daarna – bijvoorbeeld in de Eerste Kamer – heb ik de ontwikkelingen op de eilanden goed gevolgd. En nu doe ik dat als vicepresident van een heus koninkrijksorgaan, gegrondvest in artikel 13 van het Statuut dat bepaalt dat er een Raad van State van het Koninkrijk is.”

Koninkrijksdag, memoreerde De Graaf, is in Nederland de minst bekende nationale feestdag. “Dat is jammer. Want jaarlijks op 15 december vieren we het feit dat op die dag in 1954 in de Ridderzaal een nieuwe en unieke rechtsorde werd geschapen, waarmee de Antillen (toen nog van zes), Nederland en Suriname afspraken als gelijkwaardige partners samen verder te gaan.

Eigenlijk vieren we op 15 december ook het einde van de koloniale periode, waarin de mensen op de Caribische eilanden en in Suriname geen gelijke medeburgers waren, maar ‘onderdanen’. En dat is toch echt iets anders.”

Gedeelde nationaliteit

De kern van een gezamenlijke nationaliteit, het Nederlanderschap en van gelijkwaardigheid zit hem, gaf De Graaf aan, niet in de staatkundige structuur of de verhouding tussen de eilanden of de landen. “De kern zit in die gedeelde nationaliteit die ons allen bindt, hoe verschillend we verder ook zijn. De structuren waarover wij al decennia praten, zijn daaraan ondersteunend, niet bepalend. Het gaat bij het Koninkrijk in essentie niet om landen of eilanden, maar om de gelijkwaardigheid van mensen, van u en ik.”

Het staatkundige Koninkrijk kennen we allemaal wel, zei De Graaf. “Dat krijgt voldoende aandacht. Vandaag gaat het over dat ‘andere’ Koninkrijk, dat van de burgers. Het Koninkrijk van de Caribische Nederlanders op de eilanden of dat van de mensen met een Caribische achtergrond in Nederland? Of dat Koninkrijk van Europese Nederlanders die – net als ik – ooit in contact zijn gekomen met de eilanden en daarmee hun leven hebben verdiept. Hoe ervaren zij de koninkrijksbanden en wat is die band precies?”

* * *

Een pleidooi voor culturele samenwerking in het Koninkrijk

De Leidse hoogleraar Gert Oostindie, directeur van het Koninklijk Instituut voor Taal, Land- en Volkenkunde, gaf in zijn inleiding tijdens de Raad van State-bijeenkomst aan dat het Koninkrijk der Nederlanden vermoedelijk nog lang trans-Atlantisch zal zijn.

“Het Statuut biedt alle ruimte voor versterking van de bestuurlijke betrekkingen tussen de autonome landen van het Koninkrijk. Bij de ontmanteling van de Nederlandse Antillen in 2010 zijn drie Caribische eilanden zelfs in Nederland geïntegreerd. Er wordt dan ook op vele terreinen intensief samengewerkt.”

Breuk herstellen

Er zijn, aldus Oostindie, echter ook terreinen waar die samenwerking niet of onvoldoende aandacht krijgt. Zoals het domein van cultuur, cultuureducatie en -wetenschap. Hij noemde het opmerkelijk dat de Koninkrijksregering sinds de ontmanteling van de Adviesraad voor Culturele Samenwerking en de Sticusa, eind jaren tachtig, geen serieus initiatief heeft genomen om de samenwerking op dit terrein institutioneel vorm te geven. “Dat is vreemd. Die ontmanteling eertijds was ooit gedacht als element van het definitieve afscheid dat Nederland en de Antillen van elkaar zouden nemen. Dat afscheid kwam er niet, maar deze breuk werd niet hersteld.”

De afwezigheid van een overkoepelende instantie die de culturele samenwerking binnen het Koninkrijk coördineert betekent volgens Oostindie, dat er weinig lijn en continuïteit is te ontdekken in allerlei op zich mooie en constructieve vormen van samenwerking die wel zijn ontwikkeld, zoals in de monumentenzorg.

Meerjarig fondsen voor cultuur

Oostindie bepleit dat er in Koninkrijksverband meerjarig fondsen beschikbaar worden gesteld voor institutioneel vormgegeven samenwerking op de terreinen van cultuur, cultuureducatie en -wetenschap. “Het is niet onredelijk dat het zoveel rijkere Nederland het leeuwendeel van de begroting daarvan voor zijn rekening neemt. Van de Caribische partners mag een uitgesproken betrokkenheid worden gevraagd en ook concrete bijdragen, ook in natura.”

De precieze vorm hiervan is een punt van later zorg, vindt hij. “Eerst gaat het om het wederzijds uitspreken van een bereidheid. Vervolgens kan worden besproken of er moet worden aangestuurd op het aanhaken bij een bestaand fonds, zoals het Prins Bernhard Cultuurfonds, bij instituties als de nationale UNESCO-commissies of bij de Nederlands-Caribische universiteiten. Dan wel dat er iets nieuws in het leven wordt geroepen.”

Hoger niveau culturele debat

Inhoudelijk denkt professor Oostindie aan het opsporen, bestuderen, conserveren en uitwisselen van cultureel erfgoed in de breedste zin en aan cultuureducatie. Meer specifiek kan het gaan om het opbouwen van een digitale infrastructuur voor het Nederlands-Caribisch cultureel erfgoed of het naar een hoger niveau brengen van debatten over al dan niet gedeeld cultureel erfgoed, over gezamenlijke geschiedenis, historische canons en hun plaats in het onderwijs, over hedendaagse culturele diversiteit en samenhang en over de talen van het Koninkrijk.

“Zo kan dit initiatief een bijdrage leveren aan het verbinden van particuliere, niet-gouvernementele cultuur- en erfgoedorganisaties in de verschillende landen en eilanden van het Koninkrijk. Het Koninkrijk heeft zo’n impuls nodig, omdat wij elkaar aan weerszijden van de Atlantische oceaan serieus moeten nemen, omdat er over en weer nog zoveel van elkaar te leren is en omdat zoveel mooie initiatieven nu blijven steken in bestuurlijk drijfzand. Dat kan anders. Er is voor ons allen een wereld te winnen als we ook in de sfeer van cultuur en erfgoed meer en beter samenwerken.”

* * * * *